

19 Αυγούστου 2014

Οι πρακτικές πτυχές της Ορθόδοξης ανθρωπολογίας

/ [Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η προσέγγισή μας στην ορθόδοξη ανθρωπολογία δεν έγινε σε βάθος, ούτε προσπαθήσαμε να καλύψουμε όλες τις πτυχές της ορθόδοξης θεολογίας

περί του ανθρώπου. Ο άνθρωπος ως το κατ' εξοχήν αντικείμενο της σωτηρίας, βρίσκεται στο επίκεντρο της θεολογίας και η θεολογία περί του ανθρώπου καλύπτει το σύνολο σχεδόν του θεολογικού λόγου από τον 4^ο αιώνα και εφεξής.

Σκοπός μας ήταν να δείξουμε ότι η ορθόδοξη ανθρωπολογία κυρίως με την αντιμετώπιση του ανθρώπου ως ενιαίου, ως ψυχοσωματικής οντότητας, ως προσώπου, δεν μπορεί παρά να υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τόσο τα ατομικά και πολιτικά, όσο και κυρίως τα κοινωνικά, τα οποία εκφράζουν το κοινοτικό πνεύμα και την αλληλεγγύη των χριστιανών, το αίσθημα της αδελφότητας με όλους τους ανθρώπους. Ο άνθρωπος ως πρόσωπο καλείται να λειτουργήσει ως «πλησίον» -με την επαναστατική έννοια που δόθηκε στη λέξη από τον ίδιο το Χριστό (Λουκ. 10:25-37)- προς κάθε έτερο άνθρωπο. Πρέπει να πεινά και να διψά για δικαιοσύνην (Ματ. 5:6), να προσφέρει με κάθε δυνατό τρόπο τη συμπαράστασή του στους ελάχιστους αδελφούς του Χριστού, είτε πεινούν και διψούν, είτε είναι γυμνοί και χρειάζονται κάποιος να τους περιβάλλει με τη φροντίδα του, είτε βρίσκονται στη φυλακή και περιμένουν την επίσκεψη της παρηγοριάς και του ενδιαφέροντος. (Ματ. 25:34-45)

Αν η ορθόδοξη ανθρωπολογία παραπέμπει σε μια «υπερβατική» ανθρωπολογία («μυστήριο του ανθρώπου»), δεν αφίσταται της φυσικής ύπαρξης του ανθρώπου και δεν αδιαφορεί για τις κακουχίες (βασανιστήρια, καταπίεση, εκμετάλλευση κλπ), που μπορεί αυτή να υφίσταται από την οργανωμένη εξουσία ή άλλες κοινωνικές ομάδες ή άτομα. Το ανθρώπινο σώμα συναποτελεί με την ψυχή τον όλο άνθρωπο, στη σωτηρία του οποίου αποβλέπει η σταυρική θυσία του Χριστού, η κορύφωση του σχεδίου της Θείας Οικονομίας. Η Ορθόδοξη ανθρωπολογία καλείται να πραγματώσει το μυστήριο της θεώσεως μέσα από την ίδια την φυσική και την κοινωνική πραγματικότητα *εν παντί τόπω και χρόνω*.

Η παράθεση της ορθόδοξης ανθρωπολογίας για την κατάδειξη των ιδεολογικών προϋποθέσεων και διαφορών, που βρίσκονται πίσω από τις διακηρύξεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφ' ενός και της ορθοδοξίας αφ' ετέρου, δεν αποσκοπεί στην σύγκριση μεταξύ τους. Πρόκειται για διαφορετικά μεγέθη. Η ορθοδοξία οφείλει να υπογραμμίζει αυτή την ετερότητα και να απέχει από κάθε διατύπωση^[1] η οποία θα μπορούσε να εκληφθεί ως ανταγωνιστική στάση απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα τα οποία κάποιοι, πιθανόν από υπέρμετρο ενθουσιασμό, τα παρουσιάζουν ως μια νέα θρησκεία^[2].

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της εργασίας “ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ: ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ” του θεολόγου Παναγιώτη Πολυχρονόπουλου.

[1] Πρβλ. το αναστάσιμο κήρυγμα του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, της 2ας Μαΐου 2005: «Οι δυνάμεις του σκότους θέλουν να ισοπεδώσουν τα πάντα, δια της παγκοσμιοποίησεως [...] που έχει εμφανιστεί μαζί με τη νέα άλλη θεότητα που λέγεται ανθρώπινα δικαιώματα και χάριν αυτής της θεότητας εμείς θα πρέπει να περιστείλουμε τα δικά μας δικαιώματα», Ελευθεροτυπία (4/5/2005)

[2] Όπως σημειώνει ο Ιγκνάτιεφ: «Πενήντα χρόνια μετά τη σύνταξή της, η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έγινε το ιερό κείμενο αυτού που ο Ιλάι Γουίτζελ αποκάλεσε ‘παγκόσμια κοσμική θρησκεία’». Μάικλ Ιγκνάτιεφ, ό.π., σ.100